

I

Tegen het einde van de meimaand reed een hogesnelheidstrein door de kale heuvels van het Algerijnse platteland. Vanaf de boulevard waaraan het station van Algiers stond, was de *Autorail* die middag langs de kust gereden en zojuist afgeslagen naar een streek vol kloven en rivierbeddingen, zinderend in de ongebruikelijke hitte. Bij de deur van elke geklimatiseerde wagon gaven wijzerplaten een temperatuur aan die schommelde tussen 37 en 39 graden; alleen toen de trein de hoofdstad verliet was de grens van de 40 graden bereikt, in de woelige wijk El-Harach, waar horden ongeschoeide kinderen een lawine van afval en stenen op de trein hadden laten vallen. Ongeveer drie uur later tekende zich een schaduw af op de krachtige romp van de TGV, waar twee brede groene en witte strepen eer bewezen aan de nationale vlag: afkomstig van een kalkstenen bergtop of een andere wereld vloog een adelaar mee die zijn geel met groene oog strak gericht hield op de gloeiende rails van de spoorweg, die tweehonderd zielen vervoerde.

Het minst rustige lid van die stoet zielen was, zoals het be-
taamt, ook het meest opmerkzaam. Marieke zag al gauw dat de
heuvelflanken waar de rails tussendoor liepen bezaaid waren met
omgezaagde bomen. Het scheen haar toe dat de trein zich haastte,
alsof de bestuurder niet te lang op deze onbekende begraafplaats
wilde blijven, tussen het neergemaaide kreupelhout dat getuigde
van de burgeroorlog waar het land in leek te zijn blijven hangen.
Om aanslagen te vermijden werd indertijd de omgeving van de

spoorwegen vrijgemaakt, want er waren wekelijks hinderlagen. Sinds enige tijd verborgen commando's van Al-Qaïda au Maghreb zich in de maquis van Kabylië. Marieke had zich in het onderwerp verdiept, in de marge van een journalistiek onderzoek dat nooit ergens op uitgelopen was, zoals, moest ze toegeven, het merendeel van haar onderzoeken. Ze wrong zich in bochten om de hemel te kunnen zien door een hoekje van het raam van haar buurman. Als eerste begreep zij dat de adelaar niet zomaar van tijd tot tijd verscheen, maar hen volgde, opzettelijk boven hun trein zweefde, alsof hij het traject bewaakte.

Marieke besloot dat het een slecht voorteken was. Haar gezicht vertrok door een kramp in haar zij, haar hart sloeg op hol. Ze sloot haar ogen om haar ademhaling tot rust te brengen en droomde ervan om in slaap te vallen, maar wist dat het niet zou lukken. Een opstootje dat zich ergens achter haar afspeelde bood wat afleiding. Ze liet zich vertellen wat er gebeurde: een boze man verweet een ouder echtpaar dat de tas met eten die ze bij zich hadden naar rotte eieren en beschimmelde kaas stonk. De bejaarden beschuldigden hem ervan dat hij had gerookt op het toilet. De conducteur stond te kletsen in het middenpad, in plaats van drank en etenswaren te verkopen vanaf zijn karretje aan passagiers die voor hun zitplaats hadden betaald. Hij depte zijn voorhoofd en stommelde zonder veel overtuiging naar de bron van het oproer, waar hij sussende woorden mompelde. Toen hij voor haar langs liep, sloot Marieke haar ogen. Er kwam een beeld bij haar op, het beeld van haar onbekende medereizigers, schommelend op het ritme van de trein, die levend verbrandden, verkoolden, hun monden open zoals alle doden, maar met iets beweeglijks in hun blik, een vuur, de weerkaatsing van de doodsangst die hen had overleefd.

Marieke keek om zich heen naar de reizigers die aan hun neus krabden, snurkten, een scheet lieten en verstoord opkeken alsof zij het niet waren geweest. Ze waren springlevend, en hun schouders bewogen niet, al had de trein zijn maximumsnelheid bereikt.

Wilde de bestuurder de boodschap geven dat ze ergens heen gingen, dat ze op hun bestemming zouden aankomen, dat er niets te vrezen viel? Daar geloofde Marieke niets van. Ze voelde dat ze haar ogen beter open kon houden, maar het landschap waar ze zo hard doorheen reden leek nog slechts een vage, gloeiend hete caleidoscoop en deed haar denken aan de dood, de domme dood, de dood waaraan ze was ontsnapt voordat ze deze reis ondernam.

Het was niet voor het eerst dat ze de dood in de ogen had gekeken, maar deze keer was het anders geweest. Ze werd heen en weer geslingerd door tegenstrijdige emoties, die haar de adem benamen en haar duizelig maakten. Ze had toegegeven aan de angst. Haar hele systeem dreigde het te begeven, want haar moed berustte op onwetendheid: ze ontkende de asymmetrie van de gevechten waar ze zich met hart en ziel en vooral met blinde overtuiging in stortte. Haar kracht was niet die van het riet dat buigt maar weet dat het buigt, maar die van het korreltje zand in de raderen van de machine. Maar sinds de vorige dag vertoonde de zandkorrel barsten, het atoom had zich gespleten en stelde de grote, radioactieve vraag: waarvoor?

Marieke had haar grenzen verlegd en haar gouden regel geschonden: ze had gevrijd met een man die haar niet onverschillig liet. Om haar gedachten te verzetten en wellicht als zelfkastijding, was ze midden in de nacht een rots gaan beklimmen in het bos van Fontainebleau, een rots die ze goed kende. En die bedrieglijk was gebleken: ze was haar greep verloren. Zonder het touw dat haar vanaf de top was toegeworpen, zou ze een meter of tien lager te pletter zijn gevallen. Toen ze eenmaal aan dat lot ontsnapt was, bleek de schaduw die haar te hulp was geschoten te zijn verdwenen. Mariekes handen zaten vol bloed, ze had een paar meter door het bos gewankeld en een vrouwelijk, gesluierd silhouet zien vluchten over een lagergelegen pad. De vrouw had een Louis Vuitton-tas voor haar achtergelaten, een gemakzuchtige imitatie, gezien het ontbreken van de tweede t in het logo. In

de tas vond Marieke een vliegticket, een vals paspoort met een echte foto van haarzelf en een geldig visum erin, en op een post-it een adres in Algerije: *18 uur Place du 1er Novembre, Béjaïa. Kom alleen.*

Daarna werd de nacht een opeenvolging van uitputtende reizen: op de motor van Fontainebleau naar Parijs, met de auto van Parijs naar Orly, met het vliegtuig naar Algerije. Marieke gunde zich twee uur slapeloze rust in een armzalig hotel, vlak bij het vliegveld Boumédiène. Ze was in de trein gestapt met als enige bagage deze tas, waar ze uit tijdgebrek alleen een tandenborstel in had gepropt, een in de taxfreeshop aangeschafte telefoon, een portefeuille met vijfhonderd euro erin en het equivalent in Algerijnse dinars verstoppt in de voering, en tot slot het voornaamste: een maagdelijke blocnote en verschillende balpennen, voor het geval de bekentenis die ze verwachtte te krijgen erg uitgebreid bleek. Ze was van plan om elk woord op schrift te stellen, elke zucht en elke aarzeling, want van de man met wie ze had afgesproken zou ze waarschijnlijk geen toestemming krijgen om opnames te maken.

De trein naderde het eindstation en remde af. Marieke had haast. Haar buurman trok met een handgebaar haar aandacht en wees naar de lucht. 'Ziet u hem? Hebt u hem al gezien? Hij volgt ons al vanaf Blida, misschien al eerder...'

Marieke had geen zin om te praten. Gelukkig reed de trein het station van Béjaïa binnen. In het middenpad vormden de passagiers al een lange, ongeduldige rij. Met behulp van haar schouderaars veroverde Marieke een plaatsje. Sneller dan verwacht liep de sluisdeur leeg. Een laatste obstakel scheidde haar nog van het perron dat in de verblindende zon lag: een papperige man, die zich langzaam omdraaide en haar recht in de ogen keek. Het was een moslimbroeder, baardloos, op een rossig kringbaardje na, van het soort dat er jaren over doet om ergens op te gaan lijken. De man schoof zijn multifocale bril omlaag op zijn neus om de ongelovige

beter te kunnen opnemen. Zijn saliegroene ogen hadden een tic die op het eerste gezicht nauwelijks opviel: een snelle, afwijkende beweging van de pupil, die zijdelings naar de hoek van het ooglid vluchtte en zijn lelijkheid een agressief, monsterlijk aspect gaf.

De elektrische deur gleed open. Marieke haastte zich het peron op, zonder om te kijken naar het moslimbroedertje dat haar net had willen aanspreken.

2

Op de borden stond Béjaïa – VGAYET – in drie verschillende alfabetten: Arabisch, Latijns en Berbers.

Marieke sprong in de eerste taxi. *'Place du premier novembre.'* *'Place Gueydon,'* corrigeerde de chauffeur spottend, voordat hij ineenzakte achter zijn stuur.

Een halfuur later kondigde hij aan dat hij de laatste heuvel weigerde op te rijden. Marieke vroeg niet waarom, ze had al gemerkt dat hij bijna ontplofte bij elke opstopping in die opgebroken straten waar hij moest slalommen tussen de kuilen en de verkeersdrempels en voortdurend op zijn rem moest trappen vanwege de zwermen onverwacht overstekende voetgangers, die de automobilisten uitdagend aankeken.

Er lagen geen stoepen meer langs de straat vol verkeer waar ze gestrand waren en die zich leek te vernauwen in hetzelfde tempo als de aderen van de *'taxiër'*, zoals op zijn visitekaartje stond, naast zijn telefoonnummer. Hij wilde per se in euro's betaald worden. Marieke zuchtte, schudde van nee en drukte hem een stapeltje dinars in de vettige, klamme handen. Hij mompelde een ingewikkelde vervloeking en stooft achteruit weg.

De journaliste versnipperde zijn visitekaartje en keek om zich heen naar de vervallen gebouwen van de oude stad. In deze oude koloniale wijk waren de gevels wit, de luiken blauw en de balkonnetjes van smeedijzer, net als in het centrum van elk middelgroot

gehucht in het zuiden van Frankrijk. Marieke liep in de richting van het hogergelegen plein waar haar afspraak wachtte, zonder aandacht te besteden aan de jongemannen die in kuddes tegen de bladderende muren hingen en haar Europese gestalte bekeken met een blik waarin zich tegelijkertijd seksuele frustratie aftekende, haat tegen vrouwen in het algemeen en verbijstering over het wel zeer ongeremde voorkomen van dit exemplaar in het bijzonder. Ze droeg laarzen met luidruchtige hakken, een spijkerbroek die haar billen strak omhulde en haar figuur benadrukte, een felrood mouwloos hemdje met spaghettibandjes en geen beha, omdat haar stevige, opwippende borsten die niet nodig hadden.

Ondanks het late uur was de hitte niet minder geworden, en de lucht was nog steeds vochtig en roerloos. Met haar vingertoppen maakte Marieke de stof van haar topje los van haar zweterige bovenlichaam en ze wapperde zich koelte toe voor de ogen van een lange slungel met een piepklein gezicht, getekend door acnelittekens. Ze zette haar zonnebril even af, maar haar arctische ogen verdroegen de aanslag van het al te felle zonlicht slecht.

Haar nek en haar onderarmen deden pijn. Ze zette haar zwarte bril weer op en rekte zich uit. Haar brede klimmersschouders kraakten.

Aan de voeten van de apathische hangjongere die niet meer naar haar durfde te kijken lag een krant, die ze opraapte. *Liberté* was het voornaamste Kabylische dagblad, veel gelezen in Béjaïa, dat in de koloniale tijd 'Bougie' werd genoemd, 'het *sjieraad* van de Algerijnse kust', volgens de taxiër. Op de voorpagina stond een foto van Chaouch, pontificaal in zijn rolstoel op het bordes van het Élysée. De Franse president nam deel aan de G8 in Amerika, en het hoofdartikel klonk alsof de Algerijnen zich daarvoor interesseerden, alsof hij niet in Frankrijk was gekozen maar aan het hoofd van hun eigen *Democratische Volksrepubliek*. 'Drie woorden, drie leugens', ook weer volgens de taxiër.

Op pagina 3 toonde een spotprent van Dilem de grote neuzen en de ogen van heel Algerije die over de Atlantische Oceaan stuiterden, naar de wolkenkrabbers van New York, op het dak waarvan de 'zoon van ons land' de V van victorie vormde met zijn uitgestrekte armen, waarschijnlijk naar het voorbeeld van Richard Nixon. Marieke was vergeten dat Chaouch van oorsprong Kabylish was en bijna vroeg ze aan het uilskuiken dat nog steeds niet naar haar keek wat hij ervan vond, maar zijn mond was zichtbaar vertrokken van afkeer. Ze besloot de krant weg te gooien en de helling te beklimmen.

Die kwam uit op een esplanade, verstikt onder het gebladerte van een overdadige hoeveelheid bomen. Jongens schopten een lekke bal heen en weer tussen de honden en de werklozen van alle leeftijden, die uitgezakt op plastic stoeltjes hun vijftiende kop koffie leeg slurpten met de knikkende hoofden van vermoeide denkers. Aan de horizon benadrukte een orangerode streep de omtrek van de rotsen. De aangemeerde scheepjes dreven in blauw licht, alsof ze gewichtloos waren. Marieke boog zich voorover. Tien meter lager, aan de voet van de vestingwal, zag ze bossen bloemen op het trottoir liggen, tussen het hysterische ballet van auto's en brommertjes, die opgevoerd waren om steeds luider te kunnen grommen.

'Dit is de favoriete zelfmoordlocatie voor de jongeren uit de buurt.'

Hoewel ze hem nog nooit had gehoord, herkende Marieke onmiddellijk de stem van Nazir Nerrouche, die hetzelfde timbre had als die van Fouad, zijn broer. Die kende ze, die kende ze zelfs intiem, sinds de vorige dag, of was het de dag daarvoor? De hittegolf had al haar chronologische aanknopingspunten opgeslokt. Bij de herinnering aan hun recente omhelzingen gloeide er iets in haar onderbuik waar ze zich voor schaamde en wat in een reeks huiveringen veranderde toen de meest gezochte man van het noordelijk halfrond naast haar aan de balustrade kwam staan.

Ze bedwong de neiging om opzij te kijken. Een enorme zwarte baard, in een rechthoek geknipt, drong de hoek van haar gezichtsveld binnen. De lange gestalte van zijn eigenaar was gehuld in een *qamîs*, de djellaba van de salafisten die tot de enkels reikt. Een wit kalotje bedekte zijn kennelijk gladgeschoren hoofd. Zijn ogen gingen verborgen achter een zonnebril met smalle glazen, die echter niet zijn wenkbrauwen toonde. Marieke vroeg zich af of die uitzonderlijk laag ingeplant waren of afgeschoren, tegelijk met zijn haar.

Nazir zag dat ze hem zijdelings opnam en dat haar verbazing het won van haar voornemen om geen krimp te geven. Met zijn handen achter zijn rug boog hij zich ook voorover naar de drukte beneden, die leek af te nemen. Er stonden bijna geen verkeerslichten in de Algerijnse steden, en er was niets wat de stilte kon verklaren die over de boulevard was neergedaald. Nazir ging op zijn tenen staan. Hij was ongeveer een meter negentig lang, schatte de journalist, maar mager en pezig, en de vingers die hij op de steen legde leken lang, beweeglijk, begiftigd met een eigen leven, de vingers van een hypnotiseur. Als het op een handgemeen aankwam, dacht Marieke, zouden die van haar, gehard en vierkant door de klimsport, beter te pas komen.

Er begonnen vogels te kriesen in de takken van de bomen en Nazir snoof de avondlucht op en genoot van de kakofonie, die een tropische jungle waardig was en heel oude herinneringen bij hem opriep.

3

‘U hebt gelijk, een paar jaar geleden zou ik met deze vermomming de aandacht hebben getrokken. Vooral hier.’

‘Een vermomming?’ vroeg de journalist verbaasd.

Nazir zweeg even en draaide zich om. Zijn bewegingen waren vlug, doortastend, maar lieten geen enkel spoor achter. Zijn

lichaam bewoog zich van de ene roerloosheid naar de volgende, zonder dat de beweging zelf een indruk achterliet, zodat hij uren versteend leek te blijven in de houding – rechtop, maar niet stram – waarin men hem aantrof. ‘Wees gerust, ik loop geen enkel gevaar. En bovendien zet ik geen stap zonder mijn beschermengel.’

Marieke draaide zich op haar beurt om, en maakte kennis met zijn gorilla. Alleen was het geen gorilla, maar een aap, met een geelgrauwe vacht en vrijwel geen staart, die paniek zaaide op het aanpalende terras, waar hij luide kreten slaakte.

‘Het is een makaak, ook wel berberaap genoemd, een plaatselijke soort, en zeer agressief, zoals u ziet.’

De jonge vrouw voelde dat ze bevangen raakte door een vreemde sufheid, ze moest haar kaken op elkaar klemmen om niet te gapen. Anders dan die van zijn broer, was Nazirs stem niet warm, niet lieflijk. Hij articuleerde nauwkeurig, maar praatte zacht – niet zomaar zacht, eerder *veraf*, alsof hij op een paar meter afstand stond, al bevond hij zich binnen handbereik. Marieke gunde hem geen alleenrecht op smalltalk en voelde vooral een behoefte om zich de schorre klank van haar eigen stem te herinneren, en de vechtlust waarvan ze anders altijd graag het effect constateerde op haar gesprekspartners: ‘En hoe mag hij dan wel heten, die aap?’

Plotseling zette Nazir zijn kalotje af en streek met zijn lange hand over zijn kale schedel. De bleekheid van zijn huid verbaasde Marieke, die in haar mond nog de matte, warme, zoete huid van zijn jongere broer proefde.

‘Mijn eigen naam is verzonnen door de koloniale autoriteiten, een jaar of vijftig geleden. Uiteindelijk ben ik er niet van overtuigd dat het zo’n goed idee is om de levenden een naam te geven. Primaten of mensen... Maar ik sta driedubbel geparkeerd, laten we opschieten.’

De aap had meteen een hekel aan Marieke en liet dat merken door in de auto voortdurend heen en weer te springen en pogingen te doen om haar in haar gezicht te krabben. Nazir negeerde het

probleem. Hij manoeuvreerde zijn grijze Logan door de smalle straten van de overvolle stad, via verbazende omwegen, met een kalme deskundigheid die hen uiteindelijk naar een brede laan omzoomd met palmbomen voerde, waarover ze in oostelijke richting reden. Ze doorkruisten de 'nieuwe stad', die als een tumor op de oude groeide en elk hoekje van de heuvels met zeezicht in beslag nam.

Op de meest imposante van die heuvels stond de naam BEJAIA in enorme, lichtgevende letters, als een parodie op die van Hollywood in Los Angeles. Van de zes letters bleven er echter drie donker; alleen de B, de E en een A waren te lezen – *Bienvenue en Algérie...*

Toen de makaak eindelijk zijn belangstelling voor haar was verloren had Marieke de gelegenheid om de in allerijl opgetrokken gebouwen te bekijken: gevels zonder diepte, etalages van belwinkels of cadeauwinkels of goedkope kledingzaken. Het wemelde van de flats, duizenden woningen stapelden zich op aan alle kanten, al bewoond voordat ze afgebouwd waren, met op Frankrijk gerichte schotelantennes aan hun kale betonnen gevels, en voorzien van nimmer afgebouwde balkons die zonder relingen boven de leegte hingen.

Bij de stadspoort veroorzaakte een checkpoint een flinke file. Heimelijk bestudeerde Marieke haar nieuwe chauffeur, in de hoop een zweem van nervositeit te bemerken in zijn houding. Nazir hield zijn blik echter strak gevestigd op de achterraut van de auto die hun de weg versperde. Iemand had met een dikke vrome vinger de naam van Allah in het stof getekend.

'Kijk eens op de achterbank,' zei hij ineens, met diezelfde vreemde, afstandelijke stem, 'daar ligt een sluier en een vest om uw armen te bedekken.'

Marieke gehoorzaamde met een diepe zucht als blijk van tegezin. De soldaten bekeken Nazirs paspoort, waar een in vieren gevouwen brief bij hoorde, en wierpen slechts een snelle blik op

haar. Een van de mannen boog beleefd en blafte iets om hun vrije doorgang te geven.

Zonder een woord startte Nazir de wagen. Pas een minuut later keek hij weer achterom. De zon was achter de rotsen verdwenen. Aan het andere uiteinde van de achterbank lag de aap, op zijn zij, alsof hij dood was.

‘Houdt u van sardientjes? Na al die avonturen sterft u waarschijnlijk van de honger.’

‘Mag ik weten waar u me heen brengt?’ vroeg Marieke terwijl ze de sluiert afrukte.

Nazir knikte. Hij leek een soort gesprek met zichzelf te voeren: ‘U zult beroemd worden met dit interview. Van de ene op de andere dag.’

De toon van zijn stem suggereerde dat Marieke daar niet klaar voor was. Ze wilde reageren, toen Nazir iets verbazends deed: hij parkeerde aan de kant van de weg, deed zijn portier open en liet de aap naar buiten, die in de schaduw onder aan de berm verdween. Nazir sloot het portier en reed weer weg.

‘Geen beschermengel meer?’ opperde Marieke, die de stilte drukkend vond worden.

‘Van nu af aan bent u mijn beschermengel. Of mijn levensverzekering, als u dat liever hoort.’

Marieke keek op naar de hemel, die nog blauw was en aan de horizon donkerder begon te worden, tussen de zee en de bergen, en aan die hemel zag ze een schaduw boven hun auto vliegen, als een waarschuwing: de adelaar was terug. Marieke ging anders zitten, greep de elleboogsteun van haar portier.

‘Ik ben hier om u te interviewen, en ik kies geen partij.’

‘U hebt een heel stel mensen naar New York gestuurd, ook al wist u heel zeker dat het een vals spoor betrof. Daarmee bent u mijn handlanger geworden. Of u dat nou wilt of niet, u hebt partij gekozen.’

‘Wat, voor uw zaak?’ vroeg Marieke met een half spottend lachje.

Met een raadselachtig gezicht verklaarde Nazir: ‘Exact.’

Marieke liet zich niet van de wijs brengen: ‘En hoe wilt u die zaak definiëren?’

‘In dezelfde termen als het wetboek van strafrecht: waarheidsvinding.’

De Logan remde af bij het naderen van een kruispunt, waar drie mannen zaten te roken bij hun brommers. Nazir draaide de wagen om een eindje terug te rijden en een afslag te nemen die hij ongewild voorbijgereden was. Op de linkerbaan reed traag een lange rij auto's die terugkeerden van het strand, vol uitgeputte passagiers, met hun ramen gesloten. De weg leidde langs de open vuilnisbelt van Boulimate, waar het vuilnis dat verbrand werd weerzinwekkende muffe dampen uitademde. In de schemering hing een zwaarlijvige zuil van zalmkleurige rook te deinen. Marieke stond op het punt om over te geven, toen de weg een bocht maakte en langs een duin reed dat weliswaar bezaaid was met afval, maar uit de wind lag.

‘Het is veelzeggend dat ze hun afval zo aan de kant van de weg gooien, weet u. Ik heb de afgelopen jaren veel gereisd, maar de zelfhaat van de Algerijnen kent zijn gelijke niet. Behalve misschien in Frankrijk, waar de reinigingsdienst nog steeds hard moet werken.’

Hoofdschuddend vroeg de journalist: ‘Kunnen we beginnen? Ik heb mijn blocnote, ik heb mijn vragen. Waar brengt u me naartoe?’

Normaal gesproken was haar accent onhoorbaar voor de nietsvermoedende luisteraar. Ze was grootgebracht in een Vlaams dorpje met een moeder uit Gent en een vader die in Antwerpen was geboren, maar Franstalig was. Vanwege haar studietijd in Luik (dat ze nog altijd verkeerd uitsprak) vond ze elk Belgisch accent nog steeds even onaangenaam en deprimerend als de her-

innering aan het boerenbedrijf waar haar middelmatige kindertijd zich had afgespeeld, buiten, aan de Noordzee, die elke dag van kleur veranderde. Het was een veeg teken als haar Germaanse r opdook, als een rivier die buiten zijn oevers trad; dan was ze geneigd om te snel te veel vragen te stellen. Nazir antwoordde ook wat neerbuigend: 'Nog een paar minuten geduld, alstublieft.'

Marieke knaagde aan het stukje pleister dat ze van haar gewonde vinger had gepeld, om hem niet in het Vlaams de wind van voren te geven.

De verkeersdrempels werden talrijker naarmate ze afdaalden naar de zee, waarvan het fosforescerende oppervlak in de hoek van haar raampje tolde. Ze kon het zout van het stuifwater op haar blote armen voelen.

4

Nazir parkeerde op een plek die afgezet was met grote rotsblokken, een flink eind verwijderd van de twee auto's die er al stonden. Dankzij het ontbreken van niet-Noord-Afrikaans toerisme in Algerije bleef een van de mooiste kusten van de Middellandse Zee gespaard voor de betonnen balken die haar noordelijke nictjes ontsierden. Het 'restaurant' waar Nazir haar mee naartoe nam bestond uit een paar planken aan het water waar drie plastic tafels en een stuk of tien bijpassende stoelen op waren neergezet, plus een gril, een vuurtje en hoge fakkels op de vier hoeken van het terras.

Marieke had haar laarzen uitgetrokken. Het zand was koel en lag bezaaid met glasscherven en lege Heineken-flesjes.

Rond de baai kronkelde een weg langs klippen vol stekelige struiken, waarvan de toppen werden beschenen door de laatste zonnestrallen. Ze gingen tegenover elkaar zitten. Marieke borg haar zonnebril weg en haalde haar blocnote tevoorschijn. Het geluid van de branding stoorde haar, als het getik van een klok